

Over streektaal in Nederland en Vlaanderen. Vier bundels met de lezingen die gehouden zijn op de vier streektaalconferenties in 2006 tot en met 2009

Veronique De Tier

Sinds 2006 wordt jaarlijks een streektaalconferentie gehouden in Nederland of Vlaanderen. Op 16 juni 2006 werd de Eerste Nationale Streektaalconferentie gehouden in het provinciehuis in Maastricht, een initiatief van de Raod veur 't Limburgs en Bureau Streektaal Nederlands-Limburg, in samenwerking met de Provincie Limburg. Aanleiding voor het organiseren ervan was het afscheid van de streektaalfunctionaris Pierre Bakkes en het besluit van Provinciale Staten van Limburg om structureel een voorziening in het leven te roepen voor de Limburgse streektaal. In de discussies rond de continuering van het taalbeleid in die provincie kwam toen naar voren dat de contacten tussen de verschillende betrokken partijen (politici, wetenschappers, ouders, onderwijsgevenden, streektaalsprekers en beleidsuitvoerenden) onvoldoende waren. De bedoeling van de conferentie was nieuwe inzichten naar voren te brengen omdat dialecten respect verdienen. Daarom heeft men een aantal sprekers bij elkaar gezocht die omwille van hun taalpolitieke belang hiertoe zouden kunnen bijdragen. De lezingen van alle sprekers en een verslag van de paneldiscussie zijn samengebracht in een publicatie die een paar maanden later verscheen: *Lang leve de dialecten. Streektaalbeleid in Nederland* (zie verder)

139

Het initiatief van de Provincie Limburg kreeg navolging. Op 25 mei 2007 organiseerde de Stelling Schrieversronte een tweede internationale streektaalconferentie in Noordwolde. Ook na deze tweede conferentie is een bundel gepubliceerd met de lezingen van die dag. In de diverse hoofdstukken van *Streektaal en duurzaamheid* laten de auteurs zien wat er naar hun mening aan activiteiten en beleid gewenst is en welke mogelijkheden zij zien om ook voor de langere termijn

het gebruik van de streektalen te verzekeren. Piet Hemminga en Henk Bloemhoff openen als organisatoren de bundel met deze informatie en met een overzicht van de diverse lezingen die op die dag gehouden zijn (zie verder).

Op 6 juni 2008 vond de streektaalconferentie ‘Dialect, van schoot tot school?’ plaats in het klooster van Rilland, provincie Zeeland. Het thema van de conferentie in Rilland werd geïllustreerd met stellingen als “Dialect is slecht voor de carrière van mijn kind! Dialect hoort niet thuis op school. Dialect moet bestreden worden. Hebben we niet al genoeg te doen in het onderwijs? Voor mijn kind alleen Engels.” Naast taalbeleidsmakers, betrokkenen bij de streektalen, taaluitgevers en taalonderzoekers was zeker ook het onderwijs goed vertegenwoordigd in het publiek in Rilland. Ook deze lezingen werden samengebracht in een boekje *Dialect, van schoot tot school*. (zie verder)

Ara! en Variaties organiseerden i.s.m. FARO en de Radboud Universiteit Nijmegen op 12 juni 2009 de Vierde Internationale Streektaalconferentie in Brussel. Gastheer was de Raad van de Vlaamse Gemeenschapscommissie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het thema was Taalvariatiebeleid. Sinds ruim twee decennia neemt de aandacht voor de inheemse taalvariatie in Nederland en België immers toe. Provincies en taalgemeenschappen zijn bekommerd over de verschromelende taalvariatie en in verschillende regio’s is men begonnen met een eigen beleid terzake. Daarbij maakte men in Nederland gebruik van het Handvest voor regionale talen en talen van minderheden, opgesteld door de Raad van Europa (Straatsburg). In Vlaanderen is de animo voor het erkennen van streektalen niet groot. Vanwaar deze verschillen tussen aangrenzende regio’s? Zou het Handvest ook in België inzetbaar kunnen zijn? Waarom willen de Nedersaksen een erkenning van het Nedersaksisch onder deel III, zoals het Fries? En welke alternatieve beleidskaders in nationaal of internationaal verband zouden kunnen worden ingezet om een pro-actief en gevarieerd taalvariatiebeleid te ontwikkelen? Deze vragen kwamen aan bod in de diverse lezingen van die dag, die gebundeld zijn in *Taalvariatiebeleid!* (zie verder)

Lang leve de dialecten. Streektaalbeleid in Nederland

Na een inleiding van Roeland van Hout en Ton van de Wijngaard, de organisatoren van deze conferentie, belicht Odile Wolfs, gedeputeerde van Limburg, de geschiedenis en de toekomst van het streektaalbeleid in de provincie Nederlands Limburg. Wim van Gelder, toen Commissaris van de Koningin in Zeeland, bespreekt in 'Provinciale erkenning van het dialect als immateriële waarde' dat het logisch is dat de provinciale overheden betrokken zijn bij streektaal, omdat ze dichter bij hun publiek staan dan nationale overheden, maar hij kan zich niet van de indruk ontdoen dat nationale overheden zich daarachter graag verschuilen. Hij benadrukt dat dialecten een onderdeel zijn van ons immaterieel erfgoed en wijst erop dat Unesco hieraan aandacht besteedt in haar Conventie Immaterieel Erfgoed. De provincie Zeeland werkte in die periode een nota over het immaterieel erfgoed uit, waarvan streektaal een belangrijk onderdeel vormt. De Provincie Zeeland heeft altijd geïnvesteerd in de streektaal, door allerlei projectsubsidies toe te kennen.

In 'Accent op het Brabants accent' vat Wim Luijendijk de resultaten samen van een onderzoek uit januari 2006 naar het gebruik van het Brabants: het Brabants is meer verspreid dan gedacht, de Brabander is trots op zijn streektaal maar streektaal is kwetsbaar, omdat de jeugd achter blijft. Ook in deze bijdrage wordt de provinciale inspanning van Noord-Brabant benadrukt. Zij investeerden o.a. in het Woordenboek van de Brabantse dialecten en financieren nu het werk van een provinciale streektaalfunctionaris. Ze ondersteunen ook projecten en activiteiten. Naar aanleiding van het onderzoek naar het Brabants zijn door de Stichting het Brabants een aantal beleidsaanbevelingen gedaan, zoals het opbouwen van een verhalendatabank, het bevorderen van aandacht voor streektaal in het onderwijs, het vergroten van de aandacht voor streektaal in de media en het mogelijk maken van een imago-campagne. Een van de plannen om streektaal te bevorderen is verspreiding van de streektaal via webradio.

J. Braun beschrijft in 'Der 'Conseil Permanent de la langue Luxembourgeoise' hoe het met het Letzeburgisch in zijn land staat. Luxemburgers blijven, ondanks het Duits en Frans in het openbare leven, hun

taal massaal trouw. Overal praat men Letzeburgisch met elkaar, en die moedertaal zit het Duits en Frans niet in de weg. Integendeel. De bijdrage is in het Duits geschreven.

In 'Dialectbeleid. Meer antwoorden dan vragen' vragen Koen Jaspaert en Jacques Kroon zich af of er wel beleid nodig is voor het dialect. Ze plaatsen enkele kritische kanttekeningen bij streektaalbeleid zoals het nu meestal wordt gevoerd. Het geeft dialecten een verkeerde formele plaats. Deze bijdrage zorgde achteraf nog voor een woord en wederwoord in *Onze Taal*, na een reactie van Mark van Oostendorp op dit artikel. Gelukkig is er ook een positieve noot: ook zij vinden het dialect een belangrijk deel van het immateriële erfgoed, maar nog belangrijker is dat de overheid ook een opdracht heeft met betrekking tot de attitude ten aanzien van dialect en dialectsprekers. De toekomst van het dialect hangt volgens hen niet af van een beleidsvoerende overheid, maar van de mate waarin het dialect nuttig blijft voor zijn gebruikers.

Lambert van Nistelrooij bespreekt in 'Streektaal, grenzeloos veel mogelijkheden' waarom Europa taaldiversiteit belangrijk vindt. Hij bespreekt het Europese jaar van de Talen in 2001 als een belangrijk keerpunt in het taalbeleid in Europa, en gaat dieper in op de uitdagingen en de financieringsmogelijkheden voor regionale en minderheidstalen.

Ook de paneldiscussie krijgt een plaats in het boek. Op een vijftal stellingen van de panelleden wordt dieper ingegaan. De discussie en de reacties worden in het boek weergegeven. Het boek eindigt met een overzicht van Heijenrath in 'Streektaalbeleid in Limburg anno 2006', en een afscheids- en dankwoord voor de streektaalfunctionaris Pierre Bakkes.

Het boek geeft een goed inzicht in de vele facetten van de streektaal: streektaalstimulering (streektaal als thuistaal, streektaal als tweede taal), streektaalcultuur, streektaalgebruik in officiële situaties (provinciale staten, gemeenteraden), streektaal op radio en tv, streektaal in het onderwijs en streektaal in grensregio's. De verschillende auteurs belichten bovendien heel wat verschillende (lokaal/gemeentelijk, provinciaal, nationaal en Europees) perspectieven. De bedoeling van deze eerste conferentie was mensen samen te brengen met verschillende opvattingen en interesses, om op die manier scherpere, betere en misschien zelfs nieuwe inzichten te brengen in verband met wat provincies en dialectorganisaties te doen staat met streektaal, met dialecten.

Duidelijk is ondertussen wel dat deze eerste conferentie inderdaad de eerste bleek te zijn van een jaarlijkse traditie, die het jaar daarna zelfs nog iets groter aangekondigd werd als internationale streektaalconferentie.

Streektaal en duurzaamheid

Na het openingswoord van Piet Hemminga en Henk Bloemhoff volgen de lezingen die op de tweede streektaalconferentie werden gehouden. Hermann Niebaum schetst in ‘Situatie en wenselijkheden voor de studie van het Nedersaksisch: in Nederland en Duitsland’ een beeld van het onderzoek en de studie van het Nedersaksisch dat steeds meer op de achtergrond raakt. Dat is vooral te wijten aan de financiering van het Nedersaksisch Instituut. Hij vergelijkt de situatie in Nederland met de situatie in Duitsland. Ook in Duitsland staat het er met het onderzoek en onderwijs nauwelijks beter voor. Hij eindigt zijn bijdrage met twee projecten te noemen die nog zouden moeten uitgevoerd worden: een taaltelling en een project over taalvariatie in Noord-Duitsland.

Roeland Van Hout geeft in ‘Het Europees Handvest en het Limburgs: het politieke en taalkundige discours’ inzicht in de plannen voor het Limburgs in de komende jaren ten aanzien van het Europees Handvest. Op het nationale vlak ziet hij geen betrokkenheid bij de streektalen door de Nederlandse Taalunie en het Meertens Instituut. Hij ijvert voor een platform voor streektalen en vindt dat er een “streektaalunie” in het leven geroepen moet worden.

Henk Bloemhoff schetst in ‘De gemeentelijke basis voor streektaalbeleid: situatie en wenselijkheden’ met voorbeelden uit zijn eigen praktijkervaring hoe van de bevolking uit met man en macht gebouwd is aan een streektaalinstituut voor de Stellingwerven. Hij benadrukt dat de gemeente als bestuurlijke eenheid heel belangrijk is om activiteiten mogelijk te maken en ook om zelf het instrument te zijn waarin de regionale taal volwaardig functioneert.

Het onderwijs van streektalen komt aan bod in een lezing van drie Groningse dames. Riemke Bakker geeft in ‘Gronings: de mogelijkheden

om het Gronings in de praktijk te leren' een overzicht van het onderwijs voor volwassenen in die provincie. De lessen zijn een succes. Docenten hebben hiervoor een speciale cursus gevolgd. Ina Bieze laat in 'Gronings: een verhaal in mijn lokaal!' zien hoe je de Groninger taal op een aansprekende manier kunt integreren in het programma voor de bovenbouw HAVO en VWO. Zij heeft dat o.a. gedaan met een leerarrangement. Ingrid Drenth schetst aan de hand van het European Framework of References hoe een vak Gronings eruit zou kunnen zien. Boeiend voor iedereen die streektaal een plaats wil geven in het onderwijs.

Ook op deze tweede conferentie wordt er over de grenzen heen gekeken. Reinhard Goltz licht in 'De Tokunft vun dat Plattdüütsche: Wat deit de Staat - wat maakt de Verwaltung?' de werking van het Europese handvest in de Noord-Duitse deelstaten Niedersachsen en Schleswig Holstein toe. Deze bijdrage is in het Duits geschreven.

Veronique De Tier en Rob Belemans hebben het over in 'Beleidsontwikkeling en -ondersteuning voor niet-erkende dialecten in Vlaanderen en Zeeland'. Rob Belemans heeft het over het niet ratificeren van het Europese Handvest in Vlaanderen en over de nieuwe mogelijkheden binnen de immateriële erfgoedsector. Veronique De Tier belichtte dat zowel in Zeeland als Vlaanderen dialect als onderdeel van het immateriële erfgoed veel aandacht krijgt. In Vlaanderen is in 2006 een overkoepelende vereniging voor dialecten opgericht. Variaties vzw. Koepelorganisatie voor dialecten en oraal erfgoed in Vlaanderen wil dialectorganisaties laten samenwerken en dialectactiviteiten in de diverse regio's bevorderen. Haar doelstellingen zijn immers het verzamelen, beschermen, bestuderen, bekendmaken en demonstreren van de dialecten en het oraal erfgoed in Vlaanderen als zowel traditionele als volksculturele fenomenen. In Zeeland is er door de Provincie een nota over immaterieel erfgoed verschenen, met daarin enkele speerpunten: Het Zeeuwse culturele erfgoed moet toegankelijk, zichtbaar en beleefbaar gemaakt worden, omdat daardoor een maatschappelijke bewustwording gecreëerd wordt en het draagvlak vergroot.

Eelke Goodijk snijdt weer een onderwijsonderwerp aan in ‘De Trijetalige Skoalle’. Hij laat zien hoe het drietalig onderwijs Fries, Nederlands en Engels op een aantal scholen zeer succesvol werkt. Het Fries wordt op deze wijze door de jeugd sneller opgepakt.

Ook in deze bundel volgt een korte samenvatting van de forumdiscussie op het eind van de dag. Het forum stelt dat er grote kansen en mogelijkheden zijn voor de streektaalen, maar dat krachten bundelen en hechtere samenwerking voorwaarden zijn om een duurzaam beleid te kunnen voeren. Of dat in de praktijk ook gemakkelijk is, is zeer de vraag.

Dialect, van schoot tot school.

Dialect als de taal op schoot heeft al veel terrein verloren. Anderzijds genieten dialecten volop belangstelling. In delen van het Nederlandse taalgebied worden zij onder de noemer van cultureel erfgoed in bescherming genomen en in andere delen krijgen zij een officiële status als regionale taal. Daardoor wordt er in het onderwijs de laatste jaren wel wat meer aandacht aan dialecten besteed, maar is dat voldoende? Wat zijn nu precies de wetenschappelijke argumenten voor en tegen dialect in de opvoeding, in de primaire (de schoot) dan wel de secundaire socialisatie (de school)? Hoe gaan de scholen tegenwoordig met de lokale dialecten en streektaalen om? Moeten we het domein van de secundaire socialisatie prijsgeven? De bundel bevat de teksten van de genoemde presentaties en wil een bijdrage leveren aan de discussie over dialect en onderwijs. Roeland van Hout, Jos Swanenberg en Veronique De Tier geven in hun bijdrage ‘Van Krummels tot Prentepraot. De schoolaanpak in het Nederlandse taalgebied’ een uitgebreid overzicht van wat er per regio bestaat aan lesmateriaal om met dialect in het onderwijs aan de slag te gaan. Er bestaat al heel wat in de diverse provincies. Dit overzicht hoopt dat de best practices die hier aangeboden worden aanzetten tot samenwerking en nieuwe initiatieven.

Kathy Rys toont aan dat er een nieuw fenomeen aan het groeien is. In 'Dialect als tweede taal: geeft dat een toekomst' behandelt zij tweede dialectverwerving. Dat is de verwerving van een dialect op latere leeftijd door kinderen die niet in het dialect worden opgevoed maar die met het dialect in aanraking komen via het contact met hun peer groep. Zij bespreekt de achtergrond waartegen de secundaire verwerving geplaatst moet worden. Aan de hand van haar onderzoeksresultaten toont ze aan dat kinderen die niet in het dialect worden opgevoed toch in zekere mate het dialect verwerven als tweede taal en dat een aantal factoren daarbij een rol spelen.

Aan de hand van enkele voorbeelden uit oudere taalwetenschappelijk en taaldidactische literatuur en uit recente radio- en televisieprogramma's laat Ton Vallen in 'Dialect, onderwijs en sociale ongelijkheid' zien dat er nog altijd veel vooroordelen bestaan. In zijn bijdrage gaat hij in op enkele vragen. Waar komen de vooroordelen tegenover dialect vandaan? Moeten ouders hun kinderen nog wel in dialect opvoeden, als ze er later alleen maar last van hebben? Hebben dialectsprekers slechtere schoolresultaten dan hun standaardspreekende vriendjes? Zijn hun opleidingsperspectieven minder gunstig? Wat zou er in het huidige onderwijs moeten worden gedaan en welke acties kunnen worden ondernemen ter verbetering van de situatie zoals die nu is.

Hans Van de Velde, Veronique De Tier, Jos Swanenberg, Ton van de Wijngaard en Martine Schrier onderzochten in 2004 en 2005 het dialectgebruik in Zeeland, Noord-Brabant en Nederlands Limburg. In 'Dialectcijfers van het digitale front' stellen ze hun onderzoeksmethode voor en bekijken ze hoe hun informanten gestratificeerd zijn naar socio-geografische factoren. Ze bespreken ook hun dialectkennis en de verhoudingen tussen dialect, regiolect en standaardtaal in hun gerapporteerde taalgebruik. Ze besteden ook aandacht aan de verschillen in attitudes ten aanzien van dialect bij hun informanten. De auteurs geven aan dat hun internetenquête geen representatieve steekproef is, omdat sommige bevolkingscategorieën ondervertegenwoordigd zijn. Ze besluiten met de belangrijkste bevindingen, nl. in de drie zuidelijke provincies is er een afname in gerapporteerde kennis en gebruik van dialect onder de jongere generatie. Dit proces is het verst gevorderd in Noord-Brabant. Vrouwen lopen in dit proces voorop. Ook het begrijpen van dialect valt terug. Het dialect ruimt plaats voor wijder verbreide regiolecten en Standaardnederlands. In afgezwakte vorm vinden we

dezelfde tendens in Zeeland. Zelfs in Limburg zijn er aanwijzingen dat het dialectgebruik achteruit gaat. Maar wat taalkeuze betreft is voor de Limburgse informanten regiolect vooralsnog geen alternatief voor het lokale dialect.

Geert Driessen brengt in ‘Houdoe? Afscheid van streektalen en dialecten?’ een verslag van een onderzoek dat in 1995 en in 2003 werd gehouden. Er is hiervoor gebruik gemaakt van gegevens van het cohortonderzoek Primair Onderwijs (Prima). De bevindingen wijzen op twee ontwikkelingen. Op de eerste plaats bestaat er binnen gezinnen een afname in het gebruik van dialect. OP de tweede plaats is er ook een flinke afname van het gebruik van dialecten over de jaren heen. In de onderzochte periode nam het gebruik van dialect met meer dan een derde af. Die afname is niet voor elke regio identiek. Het Limburgs blijkt nog redelijk stabiel te zijn, maar het Fries bijvoorbeeld toont een sterke afname in gebruik.

Na al deze lezingen volgden ook enkele praktijkvoorbeelden, zoals een lesje Berregs.

Taalvariatiebeleid!

Roeland van Hout, Veronique De Tier en Geert Dehaes behandelen in hun inleidende artikel ‘Variaties en varianten in taalbeleid’ wat er op de vierde streektaalconferentie allemaal aan bod kwam en geven ook een samenvatting van het afsluitende debat op het einde van de conferentie.

147

Gedeputeerde voor cultuur van de Provincie Overijssel, Dick Buursink, heeft het in zijn bijdrage ‘Het Nedersaksisch en Deel III van het Europees Handvest voor regionale en minderheidstalen. De stand van zaken.’ over de erkenning van streektalen in de Nederlandse provincies waar het Nedersaksisch gesproken wordt. Die hebben de handen ineengeslagen en trekken gezamenlijk op om de erkenning van het Nedersaksisch naar niveau III te tillen van het Europees Handvest voor regionale talen of minderheidstalen. Dat is opvallend, zowel door de saamhorigheid van de provincies als het verleden van dat Handvest op nationaal

niveau. Het ging langer duren dan Buursink voorzag, maar alle besluiten op provinciaal niveau zijn intussen genomen. Juridisch fraai is de vaststelling dat de provincies samen kunnen voldoen aan de eisen die in deel III van het Handvest gesteld worden. Het gaat om een lichte versie. De opschaling van deel II naar deel III omvat zo weinig mogelijk administratieve en bestuurlijke maatregelen en mag niets of weinig extra kosten. Licht betekent ook dat er geen sprake is van een dwingend beleid. Deel III eist evenwel een lijst van concrete voorzieningen en waarborgen, op het gebied van onderwijs, mediabeleid, cultuur, openbaar bestuur, rechtspraak en internationale samenwerking. Het is de vraag wat de Nederlandse overheid gaat doen en of dit leidt tot herziene interpretaties van het Handvest, met name wat betreft de definitie van een regionale taal ofwel streektaal. Van belang voor de discussie over het beleid inzake taalvariatie is zijn verwijzing naar de UNESCO-conventie van 2003 inzake het immateriële culturele erfgoed.

De volgende twee bijdragen in deze bundel gaan over Brussel. Piet Van de Craen en Sera De Vriendt geven in hun bijdrage ‘Brussel, voer voor sociolinguïsten’ een historische schets van de taalverhoudingen in Brussel, een stad, die tegelijkertijd de grootste Franstalige stad ten noorden van Parijs is en de zuidelijkste stad waar Nederlands gesproken wordt. Zij schetsen de positie van het Brussels dialect in deze meertalige stad, waar het Frans als lingua franca heerst. Het dialect is onmiskenbaar zuidbrabants. De woordenschat is intussen doorspekt met Franse leenwoorden. Er bestaan geen precieze gegevens hoeveel Brusselaars nog het dialect spreken. Zij komen op een schatting van 10.000 tot 20.000 sprekers, hetgeen nog altijd beduidend meer is dan de aantallen dialectsprekers in kleinere plaatsen.

In Brussel werd enkele jaren geleden een streektaalcoördinator aangesteld die zich over het Brussels dialect ontfermt, een primeur in België, terwijl er aan Nederlandse zijde meer dan vijftien streektaalambtenaren actief zijn, zo stellen Robert Delathouwer en Geert Dehaes in hun bijdrage ‘Het Brussels dialect: varen en wedervaren’ vast. Delathouwer weet de vitaliteit van het Brussels dialect overtuigend neer te zetten, onder verwijzing naar een reeks van succesvolle activiteiten en manifestaties. Het succes van het Brusselse Volkstejoeter is enorm, met

grote aantallen bezoekers. Het dialect wordt bovendien ook gesproken door jongeren en in alle lagen van de bevolking. De Brusselse uitroep ARA is de naam geworden van de koepelorganisatie waar de activiteiten rondom het Brussels worden gecoördineerd.

Jacques van Keymeulen gaat in ‘Streektaal en standaardisering’ uitgebreider in op het onderscheid tussen dialect en streektaal. Hij stelt allereerst vast dat het streektaaldebat zoals dat in Nederland gevoerd wordt nagenoeg onbekend is in Nederlandstalig België en hij legt uit hoe dat verschil is kunnen ontstaan. Centraal daarin is het verschil in taalsituatie tussen Nederland en Vlaanderen en hij is in elk geval niet te spreken over de erkenning van het Nedersaksisch en het Limburgs als streektaal. Er is een interpretatiefout gemaakt aan Nederlandse kant.

De bijdrage ‘Les langues régionales et la Communauté française Wallonie-Bruxelles’ van Jean-Luc Fauconnier, stelt dat vanuit wetenschappelijk standpunt ‘le wallon’ niet als een dialect van het Frans beschouwd mag worden. Van de kant van de Franse gemeenschap bestaat uitdrukkelijk de wens tot erkenning van de ‘endogene’ regionale talen ofwel streektalen in Wallonië, zo maakt Fauconnier duidelijk. Het al eerder genoemde Handvest is echter door België niet ondertekend. Men zal aan Waalse kant geduld moeten oefenen, maar als het aan Van Keymeulen ligt zal dat geduld niet beloond gaan worden, in elk geval niet aan Vlaamse kant, want de dialecten vallen niet onder de definitie van een regionale taal volgens het Handvest. Gevolgen van erkenning zouden slechts negatief uitpakken voor de betrokken dialecten. Hij wil geen erkenning van bepaalde dialectgroepen als streektalen, maar erkenning door de overheid van het dialectisch taalgoed in het algemeen. Dat moet leiden tot financiële middelen om de dialectbeleving en de studie van de dialecten en de taalsituatie in Vlaanderen te ondersteunen.

Rob Belemans bepleit in zijn bijdrage ‘Pleidooi voor een Vlaams taalvariëteitbeleid met en/of zonder Europees Handvest CETS 148’ een geheel andere benadering om de patstellingen te doorbreken. Ook hij, net als alle andere auteurs van deze bundel, draagt de regionale taalvari-

atie een warm hart toe. Er is in dat opzicht sprake van een eensgezind geluid. Hij bespreekt hoe de interpretatie van het Handvest voor regionale talen of minderheidstalen (CETS 148) in België geïnterfereerd heeft met het Minderhedenverdrag (CETS 158). Hij is positief over het nut van het Handvest als instrument om taalvariëteiten te beschermen en in hun voortbestaan te stimuleren, maar hij stelt ook vast dat de implementatie aan Nederlandse kant halfslachtig was, vooral ook omdat de echte discussies pas ontstonden nadat er reeds twee streektalen erkend waren. Intussen bestaat er in Nederland van de kant van de overheid geen enkele wil om te komen tot een nationaal taalbeleid inzake dialecten en/of streektalen. Ook aan Vlaamse zijde is er evenwel geen sprake van een adequaat taalvariëatiebeleid. Er is eerder sprake van een formele taalvariëatiefobie. Een oplossing kan gevonden worden in de interpretatie van taalvariëatie als een vorm van immaterieel cultureel erfgoed. Daarvoor is er de Conventie van de UNESCO van 2003 inzake 'the safeguarding of intangible cultural heritage' die op wereldwijde schaal is ondertekend en toegepast, ook door België. Die conventie biedt in zijn ogen een internationaal beleidskader voor taalvariëatie, voor alle drie de gemeenschappen van België, alsook voor de Nederlandse taalgemeenschap zoals die door de Taalunie wordt overdekt. Dat laatste is echter pas wanneer Nederland deze conventie geratificeerd heeft. Quod non.

150 Een en ander levert, om het voorzichtig uit te drukken, een gevarieerd beeld op van contrasterende visies en beleidsuitgangspunten. In positieve zin kan gesproken worden over een caleidoscoop aan kleurrijke opvattingen, in negatieve zin over een labyrint van versnipperde meningen. Er wordt vaker in metaforische zin gesproken over het Nederlandse taallandschap en het taalgebied kan geografisch fraai worden ingedeeld in dialectgebieden, met aandacht uiteraard voor de landsgrenzen, het Fries, Brussel en de taalgrenzen. Het inkleuren van het streektaalbeleid zou onmogelijk zijn, als er al een geschikte kleur beschikbaar is, alhoewel het onderscheid Nederland Vlaanderen haarscherp is, alleen al door het feit dat Handvest 148 aan de Nederlandse zijde geratificeerd is en aan Belgische zijde niet.

In het slotwoord sprak de politicus Guy Van Hengel nog lovende woorden over het Brussels, vooral ook in het licht van de historische, kosmopolitische en meertalige context. Zijn positieve visie op meertaligheid en de waarde ervan zou politiek gezien aanstekelijk genoeg moeten zijn om een uitweg te vinden in het taalvariatiebeleid. Taalvariatie en taalverscheidenheid verdienen een convergent en homogeen taalbeleid.

Alle bundels geven een mooi overzicht van wat er op dergelijke conferenties aan bod komt. Dat er blijkbaar een behoefte bestaat om beleidsmensen en mensen uit het veld samen te brengen, is te merken aan de jaarlijkse organisatie van een dergelijke dag. Ondertussen zijn er vier streektaalconferenties geweest. Het is de bedoeling dat deze conferenties een jaarlijks terugkerend evenement zullen worden. De Stichting Nederlandse Dialecten wil proberen deze conferenties in de toekomst te organiseren in samenwerking met diverse provinciale dialectorganisaties in Nederland en Vlaanderen. De streektaalconferentie van 2010 zal op 24 september plaatsvinden in Enschede met als thema ‘dialect in de zorg’. Meer informatie op www.nederlandsedialecten.be.

Roeland van Hout en Ton van de Wijngaard (red.); *Lang leve de dialecten. Streektaalbeleid in Nederland*. Roermond, Bureau Streektaal Nederlands-Limburg/Uitgeverij TIC, 2006. 110 blz.; EUR 12,50; ISBN 90-78407-11-5 (te bestellen bij het Huis voor de Kunsten Limburg, Pb. 203, 6040 AE Roermond)

Henk Bloemhoff en Piet Hemminga (red.), *Streektaal en duurzaamheid. bundel lezingen van de (inter)nationale streektaalconferentie gehouden op 25 mei 2007 in Noordwolde Oldeberkoop/Berkoop NL*, 2007. 120 blz.; EUR 12,50; ISBN 9789064661433 (te bestellen bij de Stichting Stellingwarver Schrieversronte, Willinge Prinsstraat 10, 8421 PE Berkoop/Oldeberkoop, info@stellingwarfs.nl, tel. (0031) (0)516-451108)

Roeland van Hout, Veronique De Tier, Jos Swanenberg (red.), *'Dialect, van schoot tot school?' Lezingen gehouden op de derde internationale streektaalconferentie in Rilland op 6 juni 2008*. Stichting Nederlandse Dialecten, Groesbeek 2009. 96 blz.; EUR 12,50; ISBN 97890386911. (te bestellen bij Erfgoed Brabant of via de Stichting Nederlandse Dialecten, Beukendreef 11, 9770 Kruishoutem, dialectendag@gmail.com)

152 Veronique De Tier, Roeland van Hout, Geert Dehaes (red), *'Taalvariatiebeleid! Lezingen gehouden op de vierde internationale streektaalconferentie in Brussel op 12 juni 2009*. Stichting Nederlandse Dialecten, Groesbeek en Variaties vzw, Gent. 88 blz. ; EUR 12,50; ISBN 978-90-73869-12-7. (te bestellen bij Ara! of bij de Stichting Nederlandse Dialecten, Beukendreef 11, 9770 Kruishoutem, dialectendag@gmail.com)